W in de Wijk & ED-plaatsen Amsterdam

Samen bouwen aan een gastvrije buurt

“Doordat deelnemers en ervaringsdeskundigen in buurthuizen zitten, zijn ze onderdeel van de wijk. En laten we zien dat er verschillende mensen in de wijk wonen en welkom zijn.”
Maaike, directiesecretaris TEAM ED

In Amsterdam is W in de Wijk uitgegroeid tot een bijzondere aanpak waarbij gastvrijheid, ervaringsdeskundigheid en gelijkwaardige samenwerking centraal staan. Het doel? Een wijk creëren waarin mensen met een psychische kwetsbaarheid zich thuis voelen. Niet als cliënt, maar als bewoner.

W in de Wijk is een domeinoverstijgende aanpak van GGZ-instellingen, welzijnsorganisaties, ervaringsdeskundigen en de gemeente. De aanpak zet in op inclusieve buurten voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Wat begon in Amsterdam stadsdeel Zuid is uitgegroeid tot een regionale beweging.

De context: Van signaal tot systeemverandering

De aanpak startte in Amsterdam-Zuid, waar een stadsdeelbestuurder en de bestuurder van GGZ InGeest het signaal oppikten dat steeds meer mensen met psychische kwetsbaarheden rondliepen in de wijk zonder passend aanbod. In plaats van zelf de wijk in te gaan als GGZ-organisatie, kozen ze voor samenwerking met welzijn en ervaringsdeskundigen. Ervaringsdeskundigen geven aan behoefte te hebben aan een plek, bijvoorbeeld in het buurthuis waar ze zich welkom voelen. Daaruit ontstaat de eerste EDplaats."

Martijn: “De stadsdeelbestuurder, Marijn van Ballegooijen, erkende vanaf het begin de waarde van ervaringsdeskundigen. En hij gaf ook vanaf het begin vertrouwen aan de partijen."

Vanaf het begin was er sprake van een goede chemie en gelijkwaardigheid tussen de verschillende betrokken partijen, waardoor de samenwerking goed op gang kwam.

De setting

Vanaf de start betrokken partijen:

- W in de Wijk – Domeinoverstijgende aanpak van GGZ-instellingen, welzijnsorganisaties, ervaringsdeskundigen en de gemeente Amsterdam
- TEAM ED - Sociaal uitzendbureau voor ervaringsdeskundigen.
- GGZ InGeest
- Gemeente Amsterdam
- Dynamo - Welzijnsorganisatie

Een interview met Renee Adelmeijer (projectleider W in de Wijk vanuit GGZ InGeest, Georgette Groutars (Directeur-bestuurder TEAM ED en bestuurder NVZH), Maaike Kipp (directiesecretaris TEAM ED & lid diverse stuurgroepen W in de Wijk), Martijn Companjen (beleidsadviseur gemeente Amsterdam) en Saskia van der Aa (teammanager welzijn Dynamo).

W in de Wijk - hoe werkt het?

W in de Wijk brengt met haar aanpak professionals, vrijwilligers, bewoners en beleidsmakers samen om de wijk gastvrij te maken voor mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Renee: "W in de Wijk verbindt verschillende partners die in een bepaalde wijk werken aan elkaar, om de onderlinge betrokkenheid te vergroten."

Als een professional of vrijwilliger in een buurthuis of op een andere plek vaak te maken heeft met bewoners van wie de ondersteuning om extra vaardigheden vraagt, kan vanuit W in de Wijk coaching, training of voorlichting worden gegeven. Deze is zo ingericht dat het vervolgens zelf door de betrokken professional of vrijwilliger opgepakt kan worden.

Op dit moment is W in de Wijk actief in Amstelveen, Haarlemmermeer, Amsterdam Noord, Oost, West, Nieuw-West, Zuid en Zuidoost. In Centrum en Weesp worden momenteel voorbereidingen getroffen. In Haarlemmermeer heet het initiatief GGZ in de Wijk.

Relatie met EDplaatsen

De aanpak is onlosmakelijk verbonden met de EDplaatsen: laagdrempelige ontmoetingsplekken in buurthuizen, georganiseerd door ervaringsdeskundigen. Nieuwsgierigheid naar elkaar, inclusiviteit en niet direct oordelen zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

Georgette: "Wat werkt, is dat de EDplaats in het buurthuis zit, waardoor bezoekers, vrijwilligers en medewerkers van het buurthuis op een positieve manier kennismaken met buurtbewoners met mentale problemen."

Waarom zo belangrijk?

Voor veel mensen met een psychische kwetsbaarheid is een open omgeving van belang. Velen hebben lange tijd te maken met stigma, afwijzing en onbegrip. Hierdoor kan de drempel om deel te nemen aan activiteiten en voor het ontmoeten van nieuwe mensen hoog zijn. Een omgeving waarin ruimte is voor contact en begrip en verschillen worden geaccepteerd zorgt ervoor dat mensen voelen dat ze erbij horen. Dat verlaagd de drempels om deel te nemen aan het sociale leven.

Ook kunnen bewoners in deze ontmoetingshuizen werken aan herstel. Herstel gaat niet alleen om het verminderen van klachten, maar ook om het hervinden van vertrouwen, betekenisvolle relaties, eigen regie en mogelijkheden om mee te doen en zelf van betekenis te zijn. Het vereist werk van de persoon om wie het gaat, maar ook van de omgeving om die ruimte te bieden. Door kennis, ontmoeting en vaardigheden kunnen medewerkers en vrijwilligers leren om met meer openheid en vertrouwen om te gaan met alle bewoners en hun psychische diversiteit.

Maaike: "Doordat deelnemers en ervaringsdeskundigen in buurthuizen zitten, zijn ze onderdeel van de wijk. En laten we zien dat er verschillende mensen in de wijk wonen en welkom zijn."

De successen

Door de aanpak ontstaat er meer openheid in wijken richting alle bewoners en hun psychische diversiteit. De aanpak leidt inmiddels zichtbaar tot snellere en betere hulp.

Of hulp die juist kan worden afgeschaald als iemand inmiddels een netwerk en activiteiten heeft in de buurt. Dankzij de netwerken van professionals, vrijwilligers en ervaringsdeskundigen vinden mensen die ondersteuning nodig hebben sneller de juiste weg. Waar iemand voorheen misschien maanden wachtte of verdwaalde in het systeem, wordt nu direct de verbinding gelegd met de juiste hulp.

Een ander succes is dat de aanpak landelijke erkenning heeft gekregen. Andere regio's kijken dan ook naar Amsterdam als voorbeeld van hoe je gelijkwaardige samenwerking, ervaringsdeskundigheid en gastvrije wijken kunt combineren.

De leercultuur binnen W in de Wijk is bovendien een kracht. Fouten of wrijvingen worden niet gezien als tekenen van falen, maar als kansen om te groeien. Als iets schuurt, is dat juist een signaal dat er ruimte is voor verbetering en dat levert vaak nieuwe inzichten en aanpakken op.

De uitdagingen

De aanpak van W in de Wijk en de EDplaatsen kent ook uitdagingen. Zo is de financiering kwetsbaar doordat hij deels afhankelijk is van incidentele middelen, zoals IZA-SPUK-gelden. Als deze middelen wegvallen, dreigt de uitbreiding en versteviging stil te staan.

Ook kost het tijd om de aanpak te laten landen. W in de Wijk richt zich op het creëren van plekken waar iedereen welkom is, zonder oordeel. Het kost tijd om de werkwijze om hiertoe te komen goed uit te leggen en te laten landen, vooral in nieuwe gebieden. Domeinoverstijgend samenwerken en vanuit vertrouwen over bestaande beleids- of organisatiegrenzen heen werken vinden mensen in de praktijk bovendien vaak lastig.

Martijn: "Als we ergens nieuw starten, kost het toch ook weer heel lang voordat echt wordt begrepen hoe het werkt."

Voldoende tijd en ruimte is bij het opstarten in een nieuw gebied daarom belangrijk. Als je te snel wil, dan lukt het niet. Zowel uitvoerders als het kernteam moeten die tijd hebben om echt de kopjes koffie in de wijk te kunnen drinken, om zo te zien en te voelen wat er nodig is.

Tips & lessen voor anderen

W in de Wijk laat zien dat laagdrempelige steunpunten niet los staan, maar onderdeel zijn van een bredere beweging naar gastvrije, inclusieve wijken. Door gelijkwaardige samenwerking, ervaringsdeskundigheid en een focus op de omgeving (in plaats van het individu) ontstaat een duurzaam netwerk waarin mensen zich thuis voelen.

1. **Begin klein en start gewoon.** Start op buurtniveau met een klein team (GGZ, welzijn, ervaringsdeskundigen, gemeente). Hierbij is het belangrijk om gewoon te beginnen en niet bang te zijn om dingen te proberen die misschien niet lukken.
2. **Gelijkwaardigheid is geen vanzelfsprekendheid.** Het is belangrijk dat iedereen een stem heeft en serieus wordt genomen op alle niveaus: zowel op bestuurlijk- en uitvoeringsniveau, als in de samenwerking met inwoners. De gelijkwaardigheid op het ene niveau versterkt de gelijkwaardigheid op het andere niveau.
3. **Goed getrainde ervaringsdeskundigen zijn onmisbaar.** Zorg voor een team van getrainde ervarngsdeskundigen, die zowel EDplaatsen kunnen organiseren, voorlichting kunnen geven en kunnen verbinden.
4. **Vermijd het 'veiligheidsframe'.** Als de aanpak wordt ingezet om overlast te bestrijden, mislukt het. Het is in de basis een sociale aanpak gericht op toegangkelijkheid en verbinding
5. **Train professionals en vrijwilligers.** Het is belangrijk dat zij kunnen omgaan met divers gedrag en manieren van contact maken, waarbij zij ook hebben voor psychische kwetsbaarheid en wat iemand nodig heeft.
6. **Maak gebruik van bestaande netwerken.** Bijvoorbeeld kwetsbare buurtaanpakken of hulporganisaties die al actief zijn in de wijk.
7. **Investeer in het verhaal te blijven vertellen.** Het is noodzakelijk om het verhaal steeds te blijven uitleggen en herhalen zodat het écht landt.

Meer weten?

Luister de podcast Niks Geks waarin het verhaal van W in de Wijk in 6 afleveringen wordt verteld: Podcast 'Niks Geks' : W in de Wijk